

Ko se je Avguštín leta 386 spreobrn timer in bil leto zatem krščen, se je odločil živeti v skupnosti s prijatelji; ta skupnost je vedno bolj dobivala znake samostanske družine, zlasti še ko so se vrnili v Afriko in je tam Avguštín postal duhovnik in leta 395 škof. Skupnost je postala nekakšen kleriški samostan, ki je bil v oporo škofu pri njegovem pastirskem poslanstvu. Ker je skupnost potrebovala za svoj obstoj pravila, je Avguštín okrog leta 400 napisal Regulo oziroma Vodilo. Čeprav njegova skupnost ni preživela krize po vandalskih in arabskih vpadih, pa so si Avguštínovo besedilo, ki je najstarejše tovrstno besedilo na Zahodu, privzeli za svoje vodilo obnovljeni avguštinci v 13. stoletju, dominikanci, premonstratenci in še nekaj drugih redov in kongregacij; še danes si ga izbere in se po njem ravna kakšna novonastala skupnost (npr. The Community of Monks of Adoration iz leta 1984).

Sveti Avguštín

Vodilo za samostansko življenje*

1.1. Pred vami so odredbe, ki jih predpisujemo, da jih upoštevate pri življenju v samostanu.

2. Glavni razlog, zaradi katerega ste se sploh zbrali, je harmonično življenje v tem domu;¹ naj bosta vaša duša in srce eno v Bogu.²

3. Ne govorite, da je kaj samo vaše, vse naj bo skupno. Predstojnik naj vsem razdeli hrano in obleko;³ ne vsem enako, vsi pač niso enako pri močeh; vsakemu torej v skladu z njegovimi potrebami. Tako namreč berete v Apostolskih delih, da so imeli vse stvari skupne in vsak je dobil toliko, kolikor je potreboval.⁴

4. Ko tisti, ki so v posvetnem življenju kaj posedovali, vstopijo v samostan, naj rade volje želijo, da bi to bilo skupno.

5. Tisti pa, ki niso imeli ničesar, naj v samostanu ne iščejo tistega, česar že zunaj niso mogli imeti. Vendar jim je treba priskrbeti vse, kar zahteva njihovo zdravje, pa četudi je revščina, v kateri so živeli prej, onemogočala, da bi našli celo najnujnejše. A naj ne mislijo,

da so srečni samo zato, ker so našli živež in oblačila, ki jih prej niso mogli najti.

Ponižnost

6. In naj ne nosijo glav visoko, ker se družijo z ljudmi, do katerih si zunaj niso upali niti pristopiti. Pač pa naj imajo »srce kvišku«, in naj ne pogrešajo zemeljske praznine,⁵ da ne bodo postali samostani v korist bogatim namesto revnim, če bodo bogati tam poniževani, revni pa se bodo napihovali.

7. Po drugi strani naj tisti, za katere se zdi, da so v posvetnem življenju kaj veljali,⁶ ne gledajo zviška na svoje brate, ki so v to sveto zvezo prišli iz revščine. Bolj naj si prizadevajo, da bi se proslavili z druženjem z revnimi brati kot z ugledom bogatih staršev. Naj se ne povzdigujejo, če so skupnosti prispevali kaj od svojega imetja, niti naj ne bodo zaradi svojega bogastva, ker ga delijo s samostanom, bolj ošabni, kot pa če bi ga uživali v zunanjem posvetnem življenju. Zares, vsak drug greh je povezan z zagrešitvijo zlobnih dejanj,

ošabnost pa preži celo v dobrih delih z namenom, da jih uniči. In kaj pomaga razsipavati imetje z dajanjem ubogim, celo do mere, da sam postaneš reven, ko nesrečna duša zaradi tega s preziranjem bogastva postane še bolj ošabna, kot pa je bila zaradi posedovanja le-tega.⁷

8. Vsi torej živite enodušno in složno, drug v drugem častite Boga,⁸ čigar svetišča ste postali.⁹

Molitev

2.1. Ne opustite molitev ob urah in časih, določenih za to.¹⁰

2. V molilnici naj ne dela nihče ničesar drugega kot tisto, čemur je prostor namenjen, od koder tudi dobiva ime. Če se morda najdejo takšni, ki bi želeli moliti tudi ob uri, ki ni določena za to – v svojem prostem času, naj jim ne bodo v napoto tisti, ki mislijo, da se mora tam kaj drugega postoriti.

3. Ko slavite Boga s psalmi in himnami, v srcih premišlujte to, kar prihaja na usta.

4. Pojte samo tisto, kar je predpisano za petje; naj se torej ne poje tisto, kar ni temu namenjeno.

Post in hrana

3.1. Svoje telo obvladujte s posti in odrekani hrani ter pijate toliko, kolikor vam dopušča zdravje. Kadar pa se kdo ne more postiti, naj vendarle ne je zunaj obrokov, razen če je bolan.

2. Ko pristopate k mizi, brez hrupa in nasprotovanj poslušajte, kar se vam v skladu z navado bere, vse dokler ne vstanete od tam; naj se ne hranijo samo vaša usta, tudi vaša ušesa naj bodo lačna božje besede.¹¹

Šibki in krepki

3. Če so tisti, ki so zaradi prejšnjega načina življenja občutljivejšega zdravja, pri hrani obravnavani drugače, naj to drugim ne bo v spotiko in naj se ne zdi krivično tistim, ki jih je drugačno življenje naredilo močnejše. Naj

zdravi bratje ne mislijo, da so drugi srečnejši, ker jedo tisto, česar oni ne, pač pa naj si čestitajo, da imajo zdravje, česar drugi nimajo.

4. In če dobijo tisti, ki so bili pred prihodom v samostan vajeni udobnejšega načina življenja, kaj od hrane, oblačil, pogradov in odej, česar močnejši in zato srečnejši ne prejmejo, naj ti razmislijo, kako zelo daleč so se prvi odmaknili od svojega posvetnega življenja k temu tukaj, čeprav niso mogli doseči vrlosti močnejših bratov. Ni treba, da si vsi želijo tisto, kar jih peščica dobiva, pa ne zato, da bi bili s tem počaščeni, pač pa ker trpijo. Naj osovražena izkrivljenost ne doseže, da v samostanu bogati postajajo tisti, ki prenašajo toliko naporov, kolikor le morejo, revni pa uživajo v udobnem načinu življenja.

5. Kakor je nujno, da bolni dobijo manj hrane, da jih ne tišči, je treba tudi po boleznih z njimi ravnati tako, da si bodo čim hitreje opomogli, pa četudi so prišli iz najhujše zunanje revščine. Njihova nedavna bolezen jim bo omogočila tisto, kar so bogati imeli za del svojega življenja. Ko pa si zopet pridobijo prejšnje moči, naj se vrnejo k učinkovitejšemu načinu življenja; božji služabniki so toliko bolj primerni, kolikor manj pogrešajo. Ko so čili in zdravi, naj jih ne zadržuje več želja po hrani, ki so jo bolni morali dobivati za krepčilo. Za bogatejše naj se imajo tisti, ki bodo v prenašanju varčnosti pogumnejši. Bolje je namreč manj pogrešati kot več imeti.¹²

Brezgrajna drža

4.1. Vaše oblačilo naj ne izstopa; pritegne in ugaja naj vaše pošteno življenje, ne vaš izgled.

2. Ko kam greste, hodite skupaj; ko tja pridete, stojte skupaj.

3. Pri hoji, postajanju, pri vseh vaših gibih naj se ne zgodi nič takega, kar bi koga, ki vas vidi, razžalilo; vse naj pritiče vaši svetosti.

4. Če vržete pogled na kako žensko, naj se ne pritrdi na nobeno. Ni namreč prepovedano gledati ženske, ko greste ven; je pa

pregrešno si jih poželeti ali hrepeneti po tem, da bi si one pozelele vas.¹³ Poželenje žensk in poželenje po njih ne raste samo zaradi dotika in strasti, temveč tudi zaradi pogleda. Ne trdite, da so vaša srca čista, če imate nečiste oči; nečisto oko je namreč glasnik nečistega srca. Ko takšna srca ob vzajemnem pogledu zaznajo nečiste reči in v skladu s poželjivostjo telesa razveseljuje strast, pa čeprav brez izrečene besede, potem zbeži čistost iz njihovih življenj, pa čeprav se nečiste skrunitve ne dotaknejo njih teles.

5. Tisti, ki je oko zapičil v žensko in želi, da bi ona storila enako, ne sme misliti, da drugi ne vidijo, kaj počne. Opazijo ga celo

tisti, za katere je prepričan, da ga ne. Pa četudi ostane skrito, četudi se ne opazi, kaj bo naredil glede Njega, ki opazuje od zgoraj in mu nič ne more ostati skrito.¹⁴ Ali naj si zato predstavljamo, da ne vidi, ker gleda s potrpežljivostjo, ki je tolikšna kot njegova modrost? Svet mož naj se torej boji, da mu ne bi bil po volji, in naj ne želi grešno ustreči ženski. V mislih naj ima, da On vidi vse, naj torej ne želi pregrešno gledati žensko. Kajti ob taki priložnosti je priporočljiv strah božji, kot piše v Svetem pismu: Gospodu je gnusoba tisti, ki v kaj upira pogled.¹⁵

6. Ko ste torej skupaj v cerkvi ali kjer koli drugje, kjer so prisotne ženske, drug druge-

Sveti Avguštin.

mu varujte čistost. Bog, ki prebiva v vas,¹⁶ vas bo čuval tudi na ta način – po vas samih.

Bratsko opominjanje

7. Če pa pri katerem od vaših opazite to poželjivost oči, o kateri govorim, ga takoj opomnite, da začetno zlo ne napreduje, ampak se čimprej popravi.

8. Če opazite, da dela to isto vnovič ali kateri drugi dan, tudi po opominu, ga naznanite kakor ranjenega, ki je potreben zdravljenja, kdor koli že je mogel to odkriti. A najprej ga pokažite še enemu ali dvema, da se mu krivda lahko dokaže s pričanji le-teh in se ga lahko zadrži z ustrezno strogostjo.¹⁷ Ko ga naznanite, si ne očitajte, da ste hudobni izdajalci. Bolj ste namreč krivi, če svojim bratom, ki jih morete z naznanitvijo rešiti, z molkom dopustite, da se pogubijo. Če bi namreč imel tvoj brat rano na telesu, ki bi jo želel skriti iz strahu pred zdravljenjem, ali ne bi bilo brezčutno molčati in usmiljeno dati to na znanje? Koliko bolj nujno ga je šele obelodaniti zato, da ne bo utrpel še globlje rane na duši.

9. Če opominu navkljub ne želi popraviti napake, je treba to pokazati predstojniku, še preden se pove ostalim, ki bi morali dokazati njegovo krivdo v primeru njegovega zanikanja obtožb. Ovadite ga torej na skrivaj, ne da bi ostali sploh kaj vedeli o tem. Če pa bi zanikal, naj se nevednemu privedejo ostali, da se mu vpričo vseh dokaže krivda, tako da ga ne krivi ena priča, temveč da ga obsodijo dve ali tri.¹⁸ Ko mu je krivda dokazana, se mora podvreči kazni, ki ga bo poboljšala in je v skladu z določili predstojnika ali duhovnika, ki mu pritiče uprava. Če bi kazen zavračal, ga izženite iz skupnosti, pa čeprav sam ne želi izstopiti. Ne iz krutosti, temveč iz usmiljenja, da ne bi ta kužni dotik pogubil mnogih.

10. In vse to, kar sem dejal o očesu, ki naj ne strmi, naj se skrbno in zvesto upošteva

tudi pri ostalih zablodah: kako jih zaslediti, preprečiti, naznaniti, dokazati in kaznovati, s spoštovanjem do ljudi in sovraštvom do grehov.

11. Če pa bi kdo šel v tem zlu tako daleč, da bi od katere na skrivaj prejemal pisma ali kakršna koli darilca, mu prizanesi in moli zanj, če sam to prizna. Če pa se ga zasači in spozna za krivega, naj bo strožje kaznovan v skladu s sodbo predstojnika ali duhovnika.

Predmeti za vsakdanjo rabo in njihovo razdeljevanje

5.1. Oblačila imejte na enem mestu v varstvu enega ali dveh ali tolikih, kot bi lahko zadoščalo za njihovo pregledovanje, da jih ne bodo uničili molji. Kakor se hranite iz ene shrambe, tako se oblačite iz ene omare. Če je le mogoče, se ne obremenjujte s tem, kakšno obleko dobite ob menjavi letnih časov: ali vsak izmed vas dobi nazaj tisto, kar je bil odložil, ali tisto, kar je bil imel nekdo drug; da ima le vsakdo vse tisto, kar potrebuje.¹⁹ Če zaradi tega med vami nastanejo spori in godrnjanje,²⁰ ker se nekdo pritožuje, da je dobil slabšo obleko, kot jo je imel prej, in sodi, da je zanj sramotna taka oprava, kakšno je nosil drug brat, iz tega sklepajte, koliko vam manjka v onem notranjem svetem oblačilu srca. Vam, ki se pripravate zaradi obleke telesa. Če pa se popusti vaši slabosti in dobite nazaj tisto, kar ste odložili, vendar hranite na enem mestu s skupnimi varuhi tisto obleko, ki jo odložite.

2. Vsekakor naj nihče ne dela sebi v korist, temveč naj bodo vaša dejanja usmerjena v skupno dobro, in bodite bolj pripravljeni za delo, kot če bi vsak od vas delal zase. Ljubezen namreč, o kateri je pisano, da ne išče svojega,²¹ se pojmuje tako, ker daje prednost skupnemu dobremu pred lastnimi interesi in ne postavlja lastnih na prvo mesto. Kolikor bolj boste torej skrbeli za skupne stvari, toliko bolj boste vedeli, da napredu-

jete. Naj se nad vsemi stvarmi, ki služijo prehodnim nujnostim življenja, dviga vrednota ljubezni, ki ostaja.²²

3. Če kdo svojim sinovom ali katerim drugim sorodnikom v samostanu prinese kakšno oblačilo ali kar koli drugega, kar predvideva, da bi se potrebovalo, naj se to ne sprejme na skrivaj. Zgodi naj se pod nadzorom predstojnika, da bo kot skupna last na voljo tistemu, ki jo bo potreboval.

Skrb za telo in obleko; druge potrebe

4. Svoja oblačila perite v skladu z določili predstojnika ali sami ali pa naj to storijo belilci, da ne bo prevelika želja po čisti obleki vzrok notranjih madežev na duši.

5. Tudi umivanje telesa se ne sme niti najmanj zanemarjati, sploh ko to zahteva bolehnost. A to naj se opravi na podlagi zdravniškega nasveta brez godrnjanja, tako da brat na ukaz predstojnika naredi, kar se za zdravje mora storiti, četudi se mu to upira. Če pa bi si brat nečesa želel, in mu to morda ne bi koristilo, naj se ne pokorava svoji želji. Včasih se namreč misli, da nekaj koristi, ker daje užitek, v resnici pa škoduje.

6. Naposled, če se božjemu služabniku v telesu skriva bolečina, mu brez obotavljanja verjemite, ko pove, kaj ga boli. Toda, če ni gotovo, ali mu zdravilo, ki ga ima rad, tudi koristi, naj se posvetuje z zdravnikom.

7. Ko je treba obiskati terme ali kateri koli drugi kraj, naj ne hodijo manj kot dva ali trije skupaj. Kdor ima razlog za pot, naj ne hodi s tistimi, s katerimi sam želi, temveč s tistimi, ki jih določi predstojnik.

8. Skrb za bolne, in za tiste, ki okrevajo po boleznih ali trpijo zaradi kake hibe, pa četudi brez vročice, naj bo dodeljena enemu bratu, da bo sam v shrambi poiskal tisto, za kar bo uvidel, da kdo potrebuje.

9. Tisti, ki so postavljeni na čelo shrambe, tisti, ki skrbijo za oblačila, ali oni, katerih po-

dročje so knjige, naj brez godrnjanja služijo svojim bratom.

10. Knjige naj bodo na razpolago ob določeni uri in dnevu; kdor jih želi zunaj te ure, naj jih ne dobi.

11. Tisti pa, ki pazijo na oblačila in obutev, naj si jih ne pomišljajo dati, ko jih prosijo bratje, ki jih potrebujejo.

Odpuščanje prestopkov

6.1. Preprirov ne imejte nobenih,²³ ali pa jih kar najhitreje končajte, da se jeza ne razraste v sovraštvo in naredi iz iveri bruna²⁴ ter povzroči, da duša postane ubijalska. Tako namreč berete: "Kdor sovraži svojega brata, je ubijalec".²⁵

2. Kdor koli je drugega ranil s sramotitvijo, kletvijo ali očitanjem pregrehe,²⁶ naj se ne pozabi čimprej opravičiti za dejanje, ki ga je storil, in tisti, ki je bil ranjen, naj odpusti brez razpravljanja. Če pa ste žalili drug drugega, si morate grehe vzajemno odpustiti, že zaradi vaših molitev,²⁷ ki morajo biti toliko bolj iskrene, koliko pogostejše molite. Brat, ki ga pogosto skuša jeza, pa vendar hiti doseči odpuščanje pri bratu, kateremu priznava, da mu je naredil krivico, je boljši kot ta, ki je k jezi sicer manj nagnjen, a se težje ukloni, da bi prosil odpuščanje. Kdor pa nikoli ni pripravljen prositi odpuščanja ali tega ne stori iz srca,²⁸ je v samostanu zaman, pa čeprav ga od tam ne izženejo. Varčujte torej s pregrobimi besedami. Če pa so že pobegnile iz vaših ust, naj vas ne bo sram s teh ustnic spraviti tudi zdravilo za rane, ki so jih povzročile.

3. Kadar vas potreba po disciplini napelje k uporabi strožjih besed, da bi podrejene spravili v red, pa četudi čutite, da ste sami prestopili mero, ni na vas, da prosite odpuščanje. S preveliko ponižnostjo do podrejenih se ugled vladanja pri njih omaje. Za milost pa morate prositi Gospoda vseh, ki ve, kako ste naklonjeni tudi tistim, ki jih morda grajate bolj, kakor je prav. Med vami mora biti duhovna ljubezen, ne telesna.

Duh avtoritete in poslušnosti

7.1. Predstojnika ubogajte kakor očeta,²⁹ in mu vselej izkazujte spoštovanje, da ne žalite Boga v njem.³⁰ Še mnogo bolj velja to za duhovnika, ki skrbi za vse vas.

2. Predvsem je naloga predstojnika, da se vsa ta načela upoštevajo; če pa se kaj ne, naj poskrbi za kaznovanje in poboljšanje, prestopka naj ne zanemari in spregleda. Pri tem naj poroča duhovniku, ki je pri vas najvišja avtoriteta, o stvarih, ki presegajo njegove meje in moči.

3. Kdor je vaš predpostavljene, naj se ne šteje za srečnega zaradi svoje moči gospodovanja, temveč zato, ker služi drugim v ljubezni.³¹ V vaših očeh naj ima prvo mesto zaradi svoje časti, zaradi strahu božjega naj bo med vami zadnji.³² On sam naj bo zgled dobrih del do vseh.³³ Opozarja naj tiste, ki nočejo delati, tolaži malodušne, podpira slabotne, potrpežljiv naj bo z vsemi.³⁴ Rade volje naj ohranja red, vzpostavlja strah. In čeprav je oboje nujno, naj si bolj prizadeva za to, da bi ga imeli radi, kot pa da bi se ga bali. Vedno naj se zaveda, da bo Bogu za vas polagal račune.³⁵

4. Bodite torej sočutni pri uboganju ne samo drug do drugega, pač pa tudi do nje,³⁶ ki je med vami sicer na višjem položaju, a zato izpostavljen toliko večji nevarnosti.

Spoštovanje vodila

8.1. Gospod naj dopusti, da vse to dojamete z ljubeznijo kot čistilci duhovne lepote,³⁷ razširjajte blago Kristusovo vonjavo iz svojega svetega življenja;³⁸ ne kot sužnji, omejeni z zakoni, temveč kot svobodni ljudje, ki so v milosti.³⁹

2. V tej knjižici se lahko opazujete kot v ogledalu; da pa ne bi zaradi pozabljivosti česa zanemarjali,⁴⁰ naj se bere enkrat na teden. In ko boste ugotovili, da delate vse, kar je zapisano, se zahvaljajte Gospodu, darovalcu vsega dobrega. Ko pa kdo med vami ugotovi, da je nekje padel, naj prete-

klost obžaluje, prihodnost pa varuje; moli naj, da se mu greh odpusti in da ne bo vpeljan v skušnjava.⁴¹

Prevedla Julijana Visočnik.

* Besedilo bo izšlo v komentiranem izboru Avguštinovih del v zbirki Hieron pri založbi Nova revija.

1. Prim. Ps 67,7.
2. Prim. Apd 4,32.
3. Prim. 1 Tim 6,8.
4. Apd 4,32-36.
5. Prim. Kol 3,1-2.
6. Prim. Gal 2,2.
7. Prim. Ps 111,9; Lk 18,22; 1 Kor 13,3.
8. Prim. Rim 15,6.
9. Prim. 2 Kor 6,16.
10. Prim. Kol 4,2; Rim 12,12.
11. Prim. Am 8,11.
12. Prim. Seneka, *Ep. ad Luc.* 2, 6.
13. Prim. Mt 5,28.
14. Prim. Prg 24,12.18.
15. Prg 27,20.
16. Prim. 1 Kor 3,16; 2 Kor 6,16.
17. Prim. Mt 18,15-17.
18. Prim. 1 Tim 5,20.
19. Prim. Apd 4,35.
20. Prim. 1 Kor 1,11; 3,3.
21. 1 Kor 13,5.
22. Prim. 1 Kor 12,31; 13,13.
23. Prim. 2 Tim 2,24; Sir 28,10.
24. Prim. Mt 7,3.
25. 1 Jn 3,15.
26. Prim. Sir 29,9.
27. Prim. Mat 6,12.
28. Prim. Mt 18,35.
29. Prim. Heb 13,17.
30. Prim. Lk 10,16.
31. Prim. Lk 22,25-26; Gal 5,13.
32. Prim. Sir 3,20.
33. Prim. Tit 2,7.
34. Prim. 1 Tes 5,14.
35. Prim. Heb 13,17.
36. Prim. Sir 30,24.
37. Prim. Sir 44,6.
38. Prim. 2 Kor 2,15; 1 Pt 2,12; 3,16.
39. Prim. Rim 6,14.
40. Prim. Jak 1,23-25; Heb 12,5.
41. Prim. Mt 6,12-13.